№ 103

KURYER LITEWSKI

w WILNIE we WTOREK DNIA 24 GRUDNIA V. S. 1818 ROKU.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

Wilno.

Koncert amatorski, dany dnia 14 t. m. na dochod trzeciego Wydziału Towarzystwa Dobroczynności (który opatruje lekarstwami chorych znaydujących się w domu Dobroczynności, a także ubogich chorych w mieście mieszkających), powszechne pozyskał oklaski. Panny: *Balbiani, Opitz* i *Przemieniecka*, mimo swey nieśmiałości, śpiewały w sposobie godnym tey szkoły, w którey się uczą. Przyjemne uczynił wrażenie, widok młodych osob, które wzrastających talentow swoich, używają w sposobie tak szlachetnym, ku pomocy cierpiący ludzkości. W. JPani *Frankowa*, która w poświęcaniu talentu swego śpiewania dla wsparcia biednych, od tak dawna dawała przykład, po akompaniowaniu w kilku duetach swym uczennicom, sprawiła niespodziewaną przyjemność publiczności, śpiewając aryą, która w ogłoszeniu układu koncertowego nie była zapowiedzianą. Dowiodła w tém zdarzeniu, iż nie utraciła bynaymniey głosu, któremu nayżywszy oklask słuchaczów, oddawał sprawiedliwość. Jednostayności, która byłaby nieuniknionym skutkiem tylu głosow Dam, zapobiegł piękny głos tenoru JW. Hrabiego Stanisława Tyszkiewicza, który śpiewał wyższą metodą kilka aryy jedne nad drugie pięknieyszych. W orkiestrze dyrygowaney przez Prezydenta 3go wydziału Towarzystwa Dobroczynności, postrzegano JWW. Hrabiego Rudolfa Tyzenhauza i Hrabiego Jana Tyszkiewicza, a także znaydowali się jako amatorowie WW. Łowczyński, Sokulski i Gastel. Symfonia z taką dokładnością exekwowaną była, iż nic w tey mierze więcey życzyć nie zostawało; jako też chory exekwowane szczególnie przez JPP. artystow tuteyszego teatru, którzy także do tak chwalebnego przedsięwzięcia, bezpłatnie posługę swoję ofiarowali. Z koncertu tego było przychodu poredukowaniu monet r. s. 506 kop. 95, z tey summy zapłacono: orkiestrze na ręce P. Neymałowskiego r. s. 75, za najęcie i oświecenie sali P. Bitnerowi, r. 36, szwaycarowi r. 1, za nastrojenie pantalonu r. 3, chłopcom śpiewającym w chorach r. 6, łożmaystrowi za roznoszenie i rozlepianie afiszow r. 2, dragonom utrzymującym wartę r. 1, na szpagat dla przymocowania krzeseł dla spektatorow kop. 30, za wydrukowanie afiszow i biletow, P. Weissowi r. 4 kop. 20, za przepisanie muzyki P. Budkiewiczowi r. 21 kop. 60 — Wogóle wydano r. s. 150 kop. 10. Pozostało czystego dochodu z koncertu r. s. 356 kop. 85.

Z dochodu opery daney d. 22 maja t. r. po wydatkowaniu na lekarstwa ubogim chorym tak w mieście jako też w domu Towarzystwa, a także po wydatkowaniu za assygnacyami Prezydenta 3go wydziału na różne potrzeby infirmarium w domu Dobroczynności, jakoto: na pijawki, cukier, oliwę, miod, mydło i tym podobne, pozostało jeszcze r. s. 342 kop. 47, a łącząc dochod z koncertu znayduje się teraz w kassie 3go wydziału w ogóle r. s. 699 kop. 32.

W następującą niedzielę d. 29 decembra teraźnieyszego roku dana będzie Maskarada na dochod Inwalidów, w domu WW. Müllerow na ulicy Niemieckiey sytuowanym. Przedmiot takowy spodziewać się kaže licznego zgromadzenia z tuteyszey Publiczności.

Poczta Północna zawiera z *Petersburga* pod 14 grudnia:

Przeszłego czwartku, dnia 12 t. m., jako dzień narodzin Jego Cesarskiey Mości, obchodzony był tu uroczyście przez złożenie we wszystkich kościołach tuteyszey stolicy, dziękczynnych do Naywyższego modłow. W kościele kazańskim odprawiał mszą ś. i modły przenaywielebnieyszy Metropolita, *Michał*, w obecności N. Wielkiego Xiążęcia Jegomości, *Mikołaja Pawłowicza*, i wielkiego zgromadzenia znakomitszych osob. Tegoż dnia był u Wielkiego Xiążęcia Jegomości obiad, na który zaproszeni byli przenaywielebnieyszy Metropolita *Michał* i Metropolita rzymsko-katolickich kościołow w *Rossyi*, *Siestrzencewicz-Bohusz*, Damy stanu, Wielcy urzędnicy dworu, Członki Rady Państwa, Ministrowie, Jenerałowie i inne osoby znakomite. Wieczorem miasto było oświecone.

Podług *Ruskiego Inwalida:* jenerał *Paskiewicz* otrzymał brylantowane znaki orderu ś. *Alexandra Newskiego*, jenerał angielski *Murray*, bez brylantow tenże order; jenerał major *Alediński* ś. *Anny* 1szey klassy.

Jenerał major, *Popów* 1, mianowany dowódzcą 1szey brygady 7mey dywizyi pieszey.

Nayłaskawiey mianowani kawalerami: orderu ś. *Włodzimierza* 4tey klassy: zostający w ministerym spraw zagranicznych, radca nadworny *Guljanów* i assesor kollegialny Baron *Roman Osten-Sacken*; konsul jeneralny w Liwornie *Siccard*; członek kommissyi zarządzającey liceum riszeliewskiém w Odessie, *Piccer*; zostający w kommissy likwidacyyney paryzkiey, w obowiązku buchaltera *Braun*; w obowiązku archiwisty *Kwinkwe*; urzędnicy francuzcy: Baron *Sermet, Delor. Astriuk, Wannoaz, Ladoni, Telie de Puszewil, Perkel, Fisze* i *Juy*.

Podług otrzymanych tu wiadomości, Nayjaśnieysza Cesarzowa Jeymość, *Marya Fedorowna* z podróży swey przybędzie na granicę Rossyi wkrótce po 15tym grudnia.

Kurski oddział rossyyskiego towarzystwa biblijnego, dnia 10 listopada, miał swe powszechne zgromadzenie. Zapisy na cel towarzystwa uczynione są: jednorazowe 1,200, roczne więcey 600 rubli.

Dnia 3 listopada było uroczyste poświęcenie domu szkolnego w *Tyflis*, dopełnione przez exarchę Gruzyi Arcybiskupa *Teofilakta*, w obecności gubernatora cywilnego jenerała majora *Howena*, oraz licznie zgromadzonych urzędników i obywateli.

Na jarmarku tegorocznym, w *Turuchańsku* (w *Syberyi*) futra były tańsze, jak dawniey: sobole wyborne r. 9—10, piesaki białe 3 r. 50 k., etc. pud mąki żytniey 80 k., pszenney 1 r. 50 k., mięsa solonego 3 r., masła 23 ruble, świec łojowych 25 rubli.

Kurs wileński na assygnaty: rubel srebr. 3 r. 79½ k.; dukat holl. nowy 10 r. 48 k., stary 10 r. 26 k.; imperyał 36 r. 80 k.

Królestwo Polskie.

z Warszawy d. 26 grudnia.

Rocznica urodzin Nayjaśnieyszego Cesarza i Króla, Pana naszego miłościwego, naydroższa dla wszystkich narodów żyjących pod berłem Jego błogosławionem, podając każdemu Polakowi sposobność uwielbienia nayłaskawszego Monarchy i niesienia mu w ofierze hołdu wdzięczności narodowey, obchodzona była w tey stolicy, dnia 24 b. m. z uroczystością i poszanowaniem, jakie wszyscy mieszkańcy królestwa nosić zwykli w swoiém sercu w dowód wierności i przywiązania do swego Króla i Nayjaśnieyszey Jego rodziny. W wiliją tego obchodu, dnia 23

dane było na teatrze narodowym widowisko przez połączone teatra narodowy i francuzki, a w sam dzień uroczystości, wszystkie władze krajowe, składały z nayglębszém uszanowaniem Jego Cesarzewicowskiey Mości, Wielkiemu Xiążęciu *Konstantemu*, hołd nayszczerszych życzeń dla Nayjaśnieyszego Cesarza i Króla Brata Jego. Też władze zebrane w kosciele katedralnym na nabożeństwo, które w kaplicy także Greckiey odprawiło się, zasyłały wraz z ludem naygorętsze modły do Króla królów, o jak najdłuższe życie i pomyślność Nayjaśnieyszego szczęśliwie nam panującego Monarchy. Wieczorem gmachy publiczne i całe miasto rzęsisto było oświecone.

Nayjaśnieyszy Cesarz i Król, Pan nasz miłościwy, powracając z *Wiednia* do *Petersburga*, przejeżdżać będzie w tych dniach przez kray Królestwa swojego Polskiego. Jego Cesarzewicowska Mość, W. Xiążę *Konstanty* wyjechał z tego powodu wczoray z *Warszawy* do *Zamościa*, dla przywitania Nayjaśnieyszego Brata swojego.

Miasto wolne Krakow.

Na trzeciey sessyi seymu dnia 10 b. m. gdy JW. JX. *Dubicki* i JW. Adam *Siemoński* odstąpili od kandydacyi na urząd Prezesa Senatu, seym jednomyślnie potwierdził na tym urzędzie JW. Stanisława Hrabię *Wodzickiego*, i wyznaczył deputacyą z 5 członków dla doniesienia mu o tym wyborze. Następnie JW. Woyciech *Kucieński*, delegowany Senator, zdając Izbie sprawę o stanie i położeniu kraju, odczytał obraz jego, poczém JW. JX. *Paszkowicz*, delegowany z kapituły, poczynił uwagi, co do mylnie położoney ilości parafiy, i co do urządzenia odłączającego, w względzie aktów stanu cywilnego, wsie liniją graniczną od parafiy w Królestwie Polskiém, i nawzajem odcięte. JW. Marszałek w odpowiedzi na wniesione uwagi oświadczył JW. JX. reprezentantowi *Paszkowiczowi*, iż gdy te na piśmie złoży, zostaną przesłane rządzącemu Senatowi do urzędowego użycia.

Na czwartey sessyi d. 11 b. m. JW. JX. *Dubiecki*, składając sprawę w imieniu Deputacyi, o którey wyżey była wzmianka, rzekł: *Wierna obowiązkom na siebie włożonym delegacya oświadczyła obranemu Prezesowi Senatu, iż seym jednomyślny, jednomyślnie w Stanisławie Wodzickim szukał, i znalazł przyjaciela ludu, Naczelnika rządu, Prezesa senatu; z charakteryzującém cnotliwego obywatela czuciem, i wynurzeniem przyjął godny ten Mąż zazdrości przyszłych wiekow, i wieniec, i stopień, bo jednostaynym przyjacielem ludu pozostać umie, chce i potrafi.*

W dalszém postępowaniu na żądanie JW. JX. *Dubieckiego*, JW. Marszałek podniosł będący w deliberacyi wniosek co do ścieśnioney władzy reprezentacyi narodowey w stanowieniu budżetu z konstytucyi służącey uczynioney, i wezwał Sekretarza do odczytania przesłaney od rządzącego Senatu odezwy z d. 30 listopada r. b. udzielającey Izbie prawodawczey dla wiadomości postanowienie kommisyi organizacyyney z dnia 10 lipca r. b., mocą którego taż kommissya do artykułu 130 statutu urządzającego zgromadzenia polityczne dodała: *iż ani zgromadzenie reprezentantów, ani komitet finansowy tego zgromadzenia, nie będą mogli roztrząsać, jak tylko artykuły w nadesłych od Senatu projektach do budżetu rozchodow zawarte, nie pozwalając sobie wotowania, albo wprowadzenia innych projektow do wydatkow. — Senat uważać będzie podobne ustanowienia budżetu za nieprawne i niebyłe.*

Z powodu tego postanowienia, reprezentaci zabierali koleyno głosy.

Niemcy.

(*z gaz. berl.*) *Carlsruhe d.* 11 *grudnia*. Dzisiay przed i po południu ciało W. Xięcia będzie z uroczystością wystawione, a publiczność otrzyma wolny przystęp. Ciało to było otwierane w *Rastatt*. Zmarły Xiążę kilką dniami przed śmiercią przytomność utracił. Jego N. Matka, jego siostra N. Cesarzowa Rossyyska, W. Xiążę darmstacki ze swoją małżonką udali się d. 7 do *Rastatt*.— Teraźnieyszy W. Xiążę *Ludwik* był zawsze ukochanym swego oyca synem W. Xięcia *Karola Fryderyka*. Wiele obiecują po jego rządach. — Oto jest jego odezwa przy objęciu rządow: „*Ludwik Wilhelm August*, z Bożey łaski W. Xiążę badeński, Xiążę *Zähringen*, Landgraf *Nellenburg*, Hrabia hanauski i t. d. Dnia dzisieyszego nayukochańszy nasz synowiec N. Xiążę i Pan, *Karol Ludwik Frydryk*, W. Xiążę badeński, Xiążę *Zähringen* i t. d. umarł z wodney puchliny w piersiach, we 33 roku życia, a w roku 8 swego panowania. Gdy przez tę naysmutnieyszą śmierć, rząd Wielkiego Xięztwa na nas przypadł, my więc, na mocy prawa sukcessyi, natychmiast one formalnie objęliśmy. Spodziewamy się od poddanych, że oni, na mocy przyjętych już powinności, nam, równie jak naszemu ś. p. synowcowi, wierni posłuszni i przychylni będą; równie jak my z naszey strony przez ścisłe trzymanie się konstytucyi i gorliwą troskliwość o dobro naszych poddanych w wykonaniu ciężkich obowiązkow Rządzącego, według możności, starać się będziemy. Przez nas własnoręcznie podpisano i przyłożono wielką pieczęć państwa, w naszém stołeczném mieście *Carlsruhe* 8 grudnia 1818. *Ludwik* — Baron *Berstett*. — Z rozkazu J. X. M. *Eischrodt*."

Wydano natychmiast urządzenie żałoby narodowey przez 6 miesięcy trwać mającey.

Wdowa, matka i siostry zmarłego, wyjąwszy Królową bawarską, znaydują się jeszcze w *Rastatt*.

(*z gaz. ryzk. Zuschauer.*) J. C. M. W. Xiążę *Michał*, ze *Stuttgardu* wyjechał do *Strasburga*, zkąd ma się udać do *Lauzanny*, a ztamtąd z Cesarsko Rossyyskim taynym radzcą *La Harpe* odprawi podróż przez *Szwaycary*.

(*Od brzegow Menu* 13 *grudnia*.) Do niepewnych należy pogłosek, że uwiezienie na okręcie pewney wysokiey osoby, było planem spiskowych w *Belgiach*, i że nieprzedsięwzięta podróż Króla pruskiego do *Bruxelli* inne zamachy w niwecz obróciła, co stało się powodem do odkrycia spisku.

Karlsruhe d. 8 *grudnia*. Gazeta handlowa pod 29 listop. donosi: Od kilku dni rozpoczęła się tu lustracya domow, z przyczyny sprowadzonych towarów zagranicznych. Wrażenie, jakie postępek ten na mieszkańcach sprawił, jest tym większe, że połączony jest z naywiększą surowością, *np.* żądają pokazania xiąg handlowych i korrespondencyy. Przypadkiem ta lustracya przypadła w tychże dniach miesiąca listopada, w których przed 5cią laty jenerał *Bulow* z woyskiém pruskiém tu przyszedł, i jako skutek oswobodzenia zpod obcego jarzma, i zniesienie komor i podatkow *droits réunits* zwanych, uroczyście ogłosił.

Prussy.

(*z gaz. ryzk. Zuschauer*). *Berlin*, *dnia* 3 *grudnia*. Jest podobieństwem do prawdy, że rada stanu zgromadzi się w styczniu, którey kommissya konstytucyyna poda swoje projekta do konstytucyi. Niektórzy utrzymują, że projekt ten będzie liberalnieyszy od znajomych dotąd konstytucyy. Rzecz zależy na tym, co rada postanowi. Pytanie, czy to nastąpi? jest rzecz, tak dobrze, jak postanowiona, pytanie zaś, jak postanowi? to będzie zapewne przedmiotem wielu żywych rozpraw: ponieważ wprojekcie nie ma bydź żadney wzmianki o dwóch izbach, o ślachectwie dziedziczném, parach i tym podobnych rzeczach.. Przeciwnie to pewna, że liberaliści na publicznych mieyscach głośno zapewniają, że konstytucya pruska będzie w *Niemczech* ostatnią, ale nayswobodnieyszą.

Król zapisał datę na patencie ministra stanu Hrabiego *Bernstorff*, od czasu weyścia jego w służbę duńską w tymże urzędzie: jest on tedy naystarszym ministrem. Dał mu też order czarnego orła.

(*z gaz. berl.*) *Berlin*, *dnia* 22 *grudnia*. Przybyli tu: Kanclerz państwa Xiążę *Hardenberg*, z *Akwisgranu*; rzeczywisty tayny minister stanu i gabinetowy Hrabia *Bernstorff* z *Perleberg*; jenerał porucznik *Rauch*, z *Sedanu*.

Cesarsko Rossyyski jenerał porucznik *Helfreich*, i Cesarsko Rossyyski jenerał-major Xiążę *Adam Wirtemberski* udali się do St. *Petersburga*.

Siódmy regiment piechoty (2gi zachodnich Prus), który był dotąd we *Francyi*, przybył tu wczoray, i póydzie na załogę do *Szląska*.

Anglia.

(*z gaz. berl.*) *Londyn*, *d.* 11 *grudnia*. Xiążęta perscy ztąd wyjechali. Udają się przez *Paryż* do *Wiednia*.

Byli tu pożądanymi gośćmi: bo wiele pieniędzy wydawali.

N. Cesarz Rossyyski zapraszał do stołu Xięcia *Wellingtona*, swojego nowego marszałka polnego. „Ale WPan musisz bydź w mundurze rossyyskim." — N. Panie, odpowiedział on, nie mogę go tak prędko sporządzić. — Cesarz Jmć natychmiast rozkazałdać dla niego naylepszy mundur ze swojey garderoby.

Oba wielcy sędziowie angielscy, lordowie *Eldon* i *Ellenborough* są niebezpiecznie chorzy.

Dnia 10 t. m. Lord Major prezydował na gminney radzie, na którey postanowiono podadź prośbę do parlamentu, względem przeyrzenia xięgi praw karnych; gdyż teraz małe przestępstwa podlegają często naysroższym karom; mnóztwo zaś małych wykroczeń, zostaje bez kary: z tego wynika, że liczba przestępstw nie zmnieysza się, lecz wzrasta. Żądano daley, aby ściśleyszą ustanowić karność i lepiey urządzić policyą więzień, a karę śmierci złagodzić.

W krótkim czasie statek (Redwing) 18 działowy wypłynie z *Portsmouth* do przylądku *Dobrey Nadziei*, i zawiezie Pana *Arbuthnot* na wyspę ś. *Heleny*; niewiadomo, w jakim celu on jedzie.

Gazeta *Courier* pisze względem *Banapartego* co następuje: „Jednomyślne i stałe postanowienie, jakie Monarchowie w *Akwisgranie* okazali, nie nie odmieniają w urządzeniach wyspy ś. *Heleny*, jest naylepszą odpowiedzią na fałszywe pogłoski. Rząd angielski starał się Nayjaśnieyszym Sprzymierzeńcom całe swoje w tey rzeczy postępowanie okazać, nie żeby siebie usprawiedliwić, lecz żeby zawstydzić swych nieprzyjaciół! — *Sir H. Lowe*, jak powiadają, starał się o odwołanie.

Gazeta *the New-Times* w *Anglii*, jest uważana za urzędowy dziennik ultrystów francuzkich. Właściciela dóbr narodowych, nie nazywa gazeta ta inaczey, tylko jakubinami.

F r a n c y a.

(z gaz. berl.) *Paryż, dnia 12 grudnia.* Zawczora, d. 10 t. m., Król osobiście otworzył posiedzenie Izb w sali obrad Izby deputowanych. O godzinie 1szey opuścił Monarcha pałac Tuilleries. W królewskich pojazdach widziano wielu Parów, Marszałków, Urzędników orderowych i kawalerów wielkiego krzyża. Gwardya narodowa, gwardya królewska, legiony składające załogę paryzką, tworzyły szpaler. Grom działowy zwiastował chwilę wyjazdu i przybycia N. Pana. Deputacya pierwsza ze 12 członków Izby Parów, druga ze 25 członków Izby Deputowanych, którym przewodniczył W. Mistrz obrzędow, margrabia *de Brezé*, przyjęli N. Pana na dole wielkich wschodów. Po krótkiém zatrzymaniu się w swym pokoju, udał się Monarcha do sali i zajął mieysce na tronie. Obok niego zajęli mieysce po prawey stronie *Monsieur* po lewey Xiążę *Berry*, a obok niego *Monsieur* Xżę *Orleanu*. Po prawéy i lewey stronie stopniów znaydowali się: Prezydent rady królewskiey, Ministrowie sekretarze stanu, Ministrowie stanu, Marszałkowie, kawalerowie orderow etc. 6 radzców stanu, 6 mistrzów prośb. Parowie zajęli ławki po prawey stronie Króla, a Deputowani po lewey. Xiężna *Berry*, Xiężna *Orleanu* ze swoją córką, siedziały w loży naprzeciw Króla. Zgromadzenie stało z odkrytemi głowami. Po wyrzeczeniu przez Króla tych słow: MPanowie Parowie usiądźcie WPanowie! i po udzieleniu deputowanym pozwolenia w imieniu Króla przez kanclerza, zajęli wszyscy mieysce, a Król miał z tronu następującą mowę.

Mości Panowie, otwierając przeszłe posiedzenie Izb, kiedy ze smutkiem wspominałem o cierpieniach, które kray uciskały, mogłem razem uczynić wam nadzieję prędkiego ich końca. Wspaniałe usiłowanie, usiłowanie jakiego (z chlubą o tém mowić mogę) żaden naród dotąd pięknieyszego nie dał przykładu, postawiło mię w możności uskutecznienia tey nadziei. Tak jest; uskutecznienia; woyska moje same zaymują wszystkie nasze twierdze; jeden z synow moich, spiesząc, ażeby mógł dzielić pierwsze niesienia radości oswobodzonych naszych prowincyy, własnemi rękami w pośród głośnych okrzykow mego ludu, utkwił chorągiew francuzką na wałach Thionvillu. Również chorągiew ta powiewa na całey ziemi francuzkiey.

Dzień ten, w którym owe dzieci moje, które z takiém męztwem ciężar więcey jak trzyletniego zajęcia kraju znosiły, od ciężaru tego uwolnione zostały, będzie dla mnie naypięknieyszym dniem w życiu. Bijące dla całey Francyi serce moje, nie mniey zajęte było uchyleniem ich poszczególnych cierpień, jako i oswobodzeniem całey oyczyzny. Prowincye te, które aż do tego dnia myśl moję tak boleśnie zaymowały, zasługują na niewygasłą pamięć narodu, który, również jak i ja, bohaterskiemu ich poświęceniu się podziwienie oddawał.

Szlachetna jedność serc i zamiarow, którąście WPanowie okazali, gdym od was żądał pomocy do uskutecznienia naszych zobowiązań, była świetnym dowodem miłości Francuzów do swey oyczyzny, ufności narodu w swym Królu. Europa to uznała, i z uprzeymością powitała zaymującą przeszły stopień swóy Francyą. Oświadczenie zwiastujące światu zasady, na których związek pięciu Mocarstw polega, jest dostatecznym obrazem panującey między pięcią Mocarstwami przyjaźni. Zbawienny ten związek z przepisow sprawiedliwości wynikły, moralnością i religiją utwierdzony i zaręczony, ma za cel odwrócenie klęsk woyny przez ściśłe zachowanie traktatow i praw istnących, i pozwala nam miłey nadziei długich dni pokoju, który nam takowy związek zaręcza.

Oczekiwałem tylko tey szczęśliwey epoki, abym się zajął tém świętem narodowém, w którém ściśłe połączenie się narodu ze swoim Królem religija poświęca. W dniu tym, w którym namaszczenie Królewskie wpośród was otrzymam, wezmę za świadka Boga, przez którego Królowie panują, Boga królow Klodoweusza, Karola wielkiego, Ludwika świętego; powtórzę przed ołtarzem przysięgę zachowywania urządzeń stanowiących konstytucyą, która się od tąd sercu mojemu droższą jeszcze stała, kiedy Francuzi, zjednoczeni we swych uczuciach szczerze i otwarcie około niey się zgromadzili. Zawsze to mieć będę na baczeniu, ażeby we wszystkich, mających się wam podadź projektach do prawa, duch konstytucyi był zachowany, ażeby publiczne prawa Francuzów mocno zabezpieczone, a dla Monarchii zachowaną została siła, którey ona dla obrony wszystkich drogich ludowi swobod potrzebuje.

Mości Panowie, dopomagając życzeniom i usiłowaniom moim, nie zapominaycie, że konstytucya, wyrywając Francyą zpod despotyzmu, położyła koniec rewolucyom. Polegam na waszey pomocy dla tym skutecznieyszego zwalczenia zgubnych maxym, które pod maską wolności społeczeństwu towarzyskiemu szkodzą, drogą anarchii do absolutney władzy prowadzą, a przez smutny wpływ swóy tyle krwi i łez światu kosztowały.

Ministrowie moi podadzą wam budżet wydatkow służby publiczney. Trwające jeszcze skutki wypadkow, których ciężarowi poddadź się musieliśmy, nie pozwalają mi proponować wam ulżenia nałożonego na lud móy ciężaru. Jednakże mam tę pociechę, iż w niedalekiey przyszłości uyrzę chwilę, w którey będę mógł dogodzić tey potrzebie mego serca. W tey już chwili powiększeniu się długow naszych pewny zakres położony został. Mamy tę pewność, że w prędkiém stopniowaniu zmnieyszać się będą. Pewność tą, i rzetelność Francyi w uskutecznieniu swych zobowiązań, postawią kredyt publiczny na niewzruszoney podstawie, którę przemijające i inne także państwa obchodzące okoliczności nadwerężać się zdawały.

Młodź francuzka o to w tymczasie dała szlachetny dowód przywiązania swego do oyczyzny i Króla. Prawo zaciągu woyskowego z powolnością, a częstókroć z radością się uskuteczniało. W czasie tym, kiedy młodzi wojownicy wstępują w szeregi woyska, reszta braci ich zostaje na łonie swych rodzin, a weterani, którzy czas służby swey wybyli, powracają do swych domow. Tu jedni jako i drudzy, są żywym przykładem mającey się odtąd zachowywać niezłomney wierności w uskutecznieniu praw.

Po wytrzymanych udręczeniach niedostatku, któregó samo wspomnienie jeszcze teraz serce me smutkiem napełnia, Opatrzność, udzielając nam swey szczodroty, okryła niwy nasze bogatym plonem. Służyć one będą do ożywienia handlu, którego okręty rozchodzą się po wszystkich morzach, i ukazują nayodleglejszym ludom banderę francuzką. Przemysł i sztuki, rozszerzając piękną swoję władzę, pomnożą dobrodzieystwa i błogie dary powszechnego pokoju. Z niepodległością oyczyzny, z wolnością publi-

)1(

czną łączy się wolność osobista, których Francya nigdy tak czystych i tak zupełnie nie używała.— Połączmyż więc, Mości Panowie, uczucia i wyrazy wdzięczności ku Twórcy tyle dobrego, i oby połączone te uczucia trwałemi bydź mogły! Będą takiemi, jeśli, usunąwszy wszelką niemiłą pamięć przeszłości, stłumiwszy wszelką nienawiść w sercu, Francuzi przekonają się wewnętrznie o tey prawdzie, że wolność jest nierozdzielną od porządku, a porządek ten na tronie, tym jedynym puklerzu Francyi, polega. Powinnością moją jest bronić tey wolności od jey powszechnych nieprzyjacioł, pełnić będę tę powinność, a u was MPanowie, znaydę pomoc, o którą nigdym się do was naprożno nie udawał.

Potem wykonali nowi deputowani przed Królem zwyczayną przysięgę. Kanclerz ogłosił posiedzenie Izb za otwarte i wezwał, ażeby się obiedwie Izby znaydowały d. 14 w mieyscu swych obrad. Król opuścił potém tron i salę, i udał się w takimże porządku, jak przybył, wśród gromu dział, napowrót do pałacu *Thuilleries*.

Dodadź jeszcze należy, że Monarcha przy wniściu i wychodząc, głośnym okrzykiem: Niech żyje Król! był witany; że podczas mowy jego, głęboka z naywiększém uszanowaniem połączona cichość panowała, ale w mieyscu tém (w tłomaczeniu naszém odmiennym drukiem oznaczone): „Polegam na waszey pomocy etc." całe zgromadzenie mimowolnie wydało wielokrotne okrzyki: Niech żyje Król! a mowę przerwać trzeba było.

Podług wyroku królewskiego z d. 3 t. m. 20,000 ludzi z klassy 1816 roku, i 20,000 z klassy 1817 powołani są do służby czynney.

Papiery publiczne (*Fonds*) dotąd się jeszcze nie mogą ustalić. Łudzenie, nadzieja i chęć ustalenia kursu niknie coraz bardziey. Dnia 3 był kurs papierow 67$\frac{2}{5}$. Dnia 10 na 65$\frac{7}{10}$. Dnia 11 spadły już na 63.— Wiadomość ta, że jeneralny dyrektor banku P. *Lafitte* miał audyencyą u Króla, umieszczoną była zawczoray w *Monitorze*, a wczoray w teyże gazecie odwołaną została.

Zapewniają, że *namaszczenie* i *koronacya* N. Króla Jmci odprawią się w maju 1819.

Lord *Wellington* wyjedzie jutro do *Londynu*.

P. *Talleyrand* dawał d. 1 obiad dla Xięcia *Richelieu*; w kilka dni poźniey dał drugi obiad dla piszących *Konserwatora* i jego stronników; i wkrótce potém trzeci dla tak nazwanych *Doctrinaux*.

Nowy minister skarbu P. *Roy*, był dotąd członkiem Izby deputowanych, a wprzódy jednym z pierwszych naszych adwokatów.

Powiadają o Jenerale *Lafayette*, że tym, którzy mu winszowali z powodu wybrania jego do Izby deputowanych, i nazywali go *Margrabią*, odpowiedział: „Nazywaycie mnie *Jenerałem* albo *Obywatelem*; nie mam innego tytułu."

W *Lionie* uwięzione bydź mają osoby, które dawniey już podeyrzenie ściągnęły; naywięcey znany między niemi jest *Moulin*, który wpłątany bydź miał do spisku 1817 r. i na ówczas uwolniony został. Twierdzą także, iż sekretarz Pana *Senneville*, imieniem *Miere*, jest także uwięziony w *Lionie*.

Minister policyi, Hrabia *de Cazes*, o którym zapewniają, że naywięcey nalegał na zniesienie ministeryum przezeń dotąd sprawowanego, już nawet wziął uwolnienie z rady ministrow, i tylko czasowie témże ministeryum zarządza. Przeznaczają dla niego ministeryum spraw wewnętrznych, Panu *Lainé* ministeryum sprawiedliwości, a Baronowi *Pasquier* wydział handlu i sztuk.

Dotąd niedrukowane sławnego *Leibnitza* systema teologiczne o kontrowersyach między katolikami i protestantami, znayduje się teraz w tuteyszych xiegarniach.

W skutek ogłoszonego dekretu we Francyi roku 1816, wszystkie domy publiczney zabawy obowiązały się złożyć, od każdego franka przychodu z biletow, jednę decimę (decime) do powszechney kassy ubogich. Składka ta w 1816 roku przyniosła 497,363 fr.

W *Marsylii* przez sławnego naszego astronoma P. *Pons* postrzeżonym został w konstellacyi Pegaz nowy *Kometa*.

Ameryka.

Donoszą z *Bastonu*, że wkrótce między hiszpańskiemi rojalistami, a kolonistami francuzkiemi w *Texas* (w Polu schronienia) przyydzie do bitwy. Pierwsi mają 200 ludzi i 3 działa. Jenerał *Lallemand*, Amerykanami powiększył swą siłę, ma on stanowisko pod *Natchitoches*, a *Hiszpani* nad *Rio-Honda*.

Turcya.

(*z korr. ham.*) *Konstantynopol dnia 10 listopada*. Podczas ostatniey burzy na morzu czarném, zatonęło także mnóztwo małych przewozowych statkow, które prowadziły do stolicy opałowe drzewo i węgle. Dla zaradzenia ztąd niedostatkowi, który dla zbliżającey się zimy byłby bardzo dotkliwy, rozkazał Sułtan zbudować 12 takich statkow kosztem wszystkich korporacyy. Podczas teyże burzy rozbił się także okręt duński, płynący z *Altony*, na którym się znaydował jeneralny konsul portugalski w *Odessie*, Pan *Monteiro*, ze swoją rodziną. Uratowali się tylko kapitan i sternik. Osada, podróżni, i ładunki okrętowe, wszystko pogrążone zostało w morzu.

Na rozkaz Porty urząd celny wszedł w układy z poselstwem hiszpańskiém, względem ułożenia nowey taryfy celney.

(*z gar. berl.*) *Z Konstantynopola* donoszą: że *Ibrahimowi* synowi baszy egiptskiego udało się, po otrzymaném nad *Wehabitami* zwycięztwie, poymać naczelnika tey sekty; że w arsenale wielka odbywa się czynność, aby rozpoczęte dwa okręty linijowe, jeden 80, drugi 74 działowy, jeszcze w ciągu teraź. m. spuścić na morze; że się zaraza nanowo ukazuje między Grekami i Żydami.

Wiadomości rozmaite.

(*z gaz. ryz. Zusch.*) W *Anglii* rozpoczął się znowu ciekawy process. P. *Watsan*, w *Rzymie*, odkrył na strychu pak papierow ostatniego Pretendenta i kupił je od posiadacza. Rząd papiezki odebrał mu te papiery i darował Xięciu Rejentowi angielskiemu. Teraz dopomina się on sądownie powrótu swey własności.

Zbiegły z *Wołoszczyzny* do *Kronstadu* Hospodar, Xiąże *Karadżia*, naystarszemu synowi swemu w *Konstantynopolu* pozostałemu doniosł o swojey ucieczce z wezwaniem, aby on ze swoją siostrą, żoną tłumacza Porty *Suzzo*, niezwłócznie za jego poszli przykładem, gdyż w takim przypadku nayblizsi zbiegłego krewni są w niebezpieczeństwie utracenia życia. Będąc w tak złém położeniu młodzieniec, nie widział innego środka, jak pismo swojego oyca podać Wielkiemu Wezyrowi, który je oddał Sułtanowi. Ten rozkazał wręczyć synowi własnoręczną swoję odpowiedź, w którey zapewnia mu opiekę Porty, oraz oświadcza, że za przestępstwo oyca swego nie będzie karanym.

Podług pogłosek z *Lima*, otrzymanych przez *Jamaikę*, vice-król *Peru* wydał rozkaz do woysk swoich, aby opuściły górne *Peru*, i przestały jedynie na obronie krajow pobrzeżnych.

Burkhard, który pod nazwiskiem *Scheik Ibrahim* zwiedzał głąb *Afryki*, umarł w *Kairze*.

Przy *Duck Breek* w *Ameryce* (*Ohio*), odkryto niedawno źródło oleju, które co tydzień 5 miar wybornego dawało oleju. Oley wytryska ustawicznie w górę. Jakiś chłopiec chciał doświadczyć, czyby się oley ten płynąc zapalił, na ten koniec dotknął się jego z brzegu zapaloną głownią. W momencie wybuchnęło płomie na 200 stop w górę i wiele drzew poblizkich zniszczyło.

Od dnia pierwszego stycznia roku następującego, Gazeta Kuryera Litewskiego wychodzić zacznie codziennie, oprócz dni niedzielnych i świątecznych, w które nie będzie wychodziła. Cena prenumeraty zostaje taż sama, jak była dotąd, to jest: z przesyłaniem przez pocztę rubli srebrnych czternaście; na mieyscu w Wilnie rubli srebrnych dziewięć. Przyymuje się prenumerata w Wilnie w Expedycyi Głównego Pocztamtu i Redakcyi Gazety; w innych guberniach na wszystkich urzędach pocztowych.

Wolno Drukować. Ignacy Reszka Komit. Cenz. Czł. — *w Wilnie w Drukarni Redakcyi pism peryodycznych.*